

”De heren waren het
hotel niet
uit te branden...”

Centraal-Afrika is op zoek naar nieuwe investeerders. Nu overheerst Frankrijk. Daarom werd onlangs een Europees-Centraalafrikaans Industrieforum gehouden in de Gabonese hoofdstad Libreville. Veel dichters bracht het forum de „vragers” en de „aanbieders” niet tot elkaar. Er blijft een wereld van verschil. Maar handel zit er soms wel.

CEES VAN DUUREN

EW 25.01.1986

Gabon is een van de weinige ontwikkelingslanden met een betalingsbalansoverschot. De voormalige Franse kolonie is dan ook een olland. In 1977 kwam het land onder IMF-curatele, omdat president Omar Bongo het land aan de rand van een bankroet had gebracht. Ter gelegenheid van een bijeenkomst van Afrikaanse leiders had hij maar liefst tweemaal het Nationale Inkomen van Gabon uitgegeven aan prestigieuze projecten. Zo liet hij zich niet alleen een prachtig paleis aanmeten, maar bouwde ook een indrukwekkend con-

ferentiecentrum en vijftig bungalows om de bevriende staatshoofden twee dagen onder te brengen. Verder werden verlichte vierbaanswegen aangelegd rond de stad, en werd het hotelwezen op een passend peil gebracht.

Inmiddels heeft Bongo zijn lesje geleerd, ook al heet de straat naar zijn paleis nog steeds de Boulevard Triomphal Omar Bongo en siert zijn goudkleurige standbeeld nog steeds de rotonde voor de paleispoort. Door de olierijkdom heeft Gabon zijn landbouw volledig verwaarloosd. Het

overgrote deel van het voedselpakket wordt geïmporteerd uit Frankrijk.

President Bongo bereidt zijn land voor op „l'après pétrole”, waarvoor een groot investeringsprogramma is opgesteld. Onderdeel hiervan is de aanleg van de Transgabonais, de duurste spoorlijn ter wereld, die het ondoordringbare binnenland moet ontsluiten om de mangaan-, uranium- en houtvoorraden bereikbaar te maken. De spoorlijn — die al half klaar is — wordt geheel uit eigen middelen gefinancierd. ■

”Ze zijn de vlaggen vergeten! Nou ja, 't zou ook te mooi zijn als alles klopte. Ze worden hier ook zo moe van het werken.”

Dr. Ulli Daldrup is duidelijk wat teleurgesteld als hij met de Nederlandse deelnemers aan het eerste Centraalafrikaanse Industrieforum dat onlangs werd gehouden, het imposante terrein oprijdt van het Centre des Conférences, gelegen op de zwaarbewaakte „presidentiële heuvels” even buiten de Gabonese hoofdstad Libreville. Hij had er als initiatiefnemer van dit zwaar door de EG en de VN gesubsidieerde evenement om de industriële samenwerking tussen Europa en de Centraalafrikaanse landen te bevorderen, zo zijn best voor gedaan om alles op rolletjes te laten lopen. En tot aan de vlaggen had alles ook geklopt. Zo hoefden de 150 Europese zakenlui en officials niet door de douane en kregen ze allen een gratis „visa de courtoisie” van de Gabonese autoriteiten. En voor de opvang van de Europese aspirant-investeerders was een ruime hoeveelheid Gabonese schonen geregeld, uitgedost in makkelijk herkenbare, uniforme Afrikaanse kleding. „Made by Vlisco, Holland” stond er vermoedelijk op de zelfkant van de stof, want de Afrikaanse mode wordt nu eenmaal voor een groot deel bepaald door dit Helmondse bedrijf. En anders kwam het textiel wel van de zeefdrukpersen van Stork bij de Société Industrielle du Textile du Gabon.

Het ontbreken van de vlaggen was een kleine tegenvaller in vergelijking met de afwezigheid van de Gabonese president op de openingsceremonie. Volgens ingewijden liet El Hadj Omar Bongo — voor hij zich om tactische redenen bekeerde tot de Islam heette hij nog Albert Bernard Bongo — verstek gaan, omdat de Europese organisatoren niet een champagneparty te zijnen ere voor hun rekening wilden nemen. Het forum leed er niet onder. Bovendien hadden de Westerse autoriteiten ook uitsluitend hun tweede en derde garnituur naar Gabon afgevaardigd. De hoogste (en enige) officiële Nederlandse afgevaardigde was referendaris René Strik van de Exportbevorderings- en Voorlichtingsdienst.

De champagne stroomde overigens overvloedig bij andere gelegenheden. Gabon — ondanks zijn onafhankelijkheid nog steeds vol overtuiging een stukje tropisch Frankrijk — heeft niet voor niets de hoogste champagne-consumptie per hoofd van de bevolking. En dat terwijl hele Gabonese volksstammen niet eens weten wat het is.

Het officiële doel van het industrieforum is de Centraalafrikaanse landen in de gelegenheid te stellen zich te presenteren aan Europese industriëlen en financiers om op die manier investeringen, joint-ventures en technologieoverdracht te bevorderen. Voor de presentatie moesten de landen zo con-

creet mogelijke projectvoorstellen indienen. En die voorstellen waren er dan ook bij bosjes, variërend van agro-industrieel complex ter waarde van f160 miljoen in Roanda tot een assemblage-bedrijf van zo'n f150.000 voor plaatstalen schuurtjes in Gabon

VERWACHTINGEN

Het forum is een getrouwe kopie van een soortgelijke happening die al geruime tijd om de twee jaar voor de Westafrikaanse landen wordt gehouden in Dakar (Senegal). En net als in Dakar blijkt ook in Libreville weer de wereld van verschil in verwachtingen tussen de Europese en de Afrikaanse deelnemers. De Afrikanen zoeken kapitaalkrachtige weldoeners, de Europeanen koopkrachtige afnemers.

Het blijkt in de praktijk toch niet zo gemakkelijk om *aid* en *trade* samen te voegen tot *traid*, ook al proberen de

internationale organisaties — getuige hun overal ruim verspreide folders en brochures — nog zo hun goede wil te tonen.

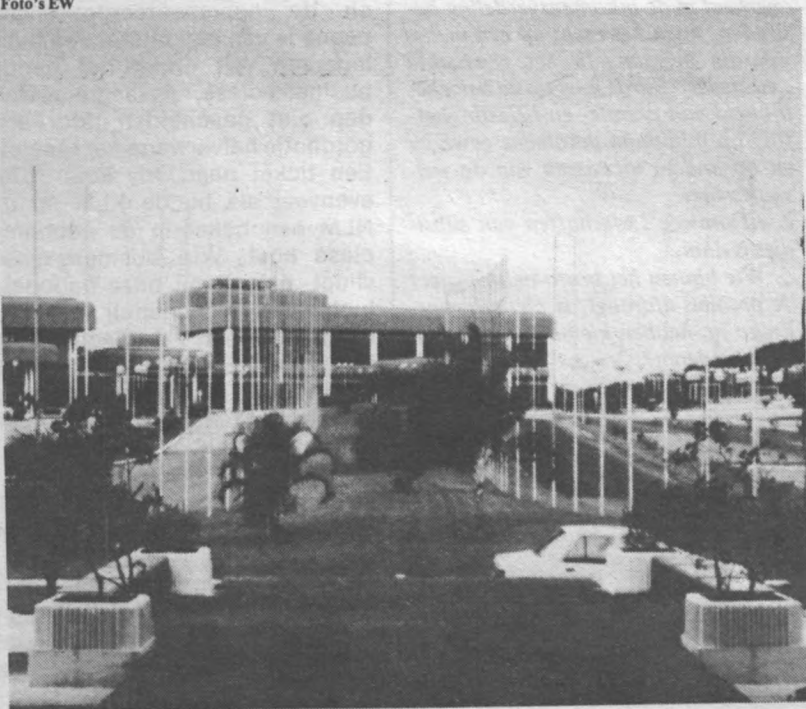
Bij de Afrikanen begint al snel de frustratie de overhand te krijgen, als zij merken dat de Europese industriëlen harde eisen stellen voor zij hun geld in een project willen steken. Bij de Europeanen neemt de scepsis toe met het aantal niet-nagekomen of anderszins mislukte afspraken. Maar ook de gesprekken die wel plaatsvinden, maken de sceptische houding niet veel kleiner. „Ik begin steeds meer zin te krijgen om zelf ook niet te komen opdagen”, verzucht een Westerse deelnemer. „De afspraken dienen nergens voor.”

Mathieu Bernard is een zwarte industrieel. Hij is eigenaar van het grootste tapiocaverwerkend bedrijf dat Kameroen rijk is. Hij brengt desgevraagd het ontwikkelingsprobleem nog eens

onder woorden. „Er zijn geen wonderen. Wij zullen onze vooruitgang met hard werken moeten verdienen. Er zit hier best ook wel geld, maar veel ervan wordt verspild. Het is daarom voor ons van groot belang om met onze Europese partners samen te werken, ook al is dat vaak niet eenvoudig. Wij zijn vooral met vage plannen bezig, u wilt concrete dossiers met uitgewerkte studies.”

„De financiering van economische activiteiten door Afrikaanse banken is uiterst problematisch. Onze eigen banken zijn eigenlijk niet geïnteresseerd in gewone industriële activiteiten. Ze duiken liever in de olie of in andere grote, internationale affaires. En de internationale financiële hulporganisaties — die ons wel zouden kunnen helpen bij onze industriële ontwikkeling — worden door de plaatselijke banken en door het onwillige en corrupte ambtenarenappa-

Foto's EW

...ze zijn de vlaggen vergeten...

...après pétrole...

CENTRAAL AFRIKA

raat geblokkeerd."

„Ikzelf heb niet zo veel problemen. Ik ben rijk en kan daarom veel zaken zelf financieren. Maar veel van mijn collega's verkeren niet in zo'n situatie. Als ze al krediet van de banken kunnen krijgen, moeten ze er dik voor betalen. Een commissie van tien procent voor het verkrijgen van een krediet is niet ongebruikelijk. Daar bovenop komt dan nog de rente, variërend van een kleine tien procent voor landbouwkredieten tot tegen de twintig procent per jaar voor riskantere, industriële leningen. Met ons bankwezen kun je dus gewoon niet werken."

Bernard maakt van de gelegenheid nog even gebruik om zijn hart te luchten over de ervaringen die hij heeft opgedaan met Nederlandse zakenlui tijdens een recente „handelscontact-bijeenkomst" in zijn land. „Het kost mij moeite om zo'n bijeenkomst serieus te nemen. De heren waren het hotel niet uit te branden. Ze willen alles op schrift hebben. Maar zo werkt dat bij ons niet. Ik heb de indruk dat men meer in toerisme, dan in zaken geïnteresseerd was."

Aan het eind van het Centraalafrikaanse Industrieforum heeft Jan van Paassen — een van de vier leden van de povere Nederlandse delegatie — een gezonde, rode blos op de wangen. Tijdens de heenreis kondigde de verkoop-directeur van Holland Feed International al aan, dat hij niet meer zocht dan een snoepreisje. „Ik ben het afgelopen jaar al zo'n dertig weekeinden van huis geweest. Dat is wel genoeg. Je kunt niet altijd werken, dus als ik de kans krijg, ga ik lekker op het strand liggen. Dat heb ik wel verdiend."

Veel meer dan twee uur heeft hij niet in de zon kunnen zitten, omdat hij tegen een order opliep. Delegatieleider Ulli Daldrup had voor hem en Ton Schrover van Dalsem (kassenbouw en agroprojecten) een gesprek belegd met de Gabonese mevrouw Mouvagha, die niet alleen familie is van een minister, maar ook directrice van de Société Agroindustrielle et Pastorale bleek te zijn.

Beide heren hadden de projecten van mevrouw Mouvagha wel opgemerkt in de lijst, maar hadden er verder geen aandacht aan besteed. Wat „weer zo'n gesprek" leek te zijn, mondde echter uit in een ter plekke opgemaakt contract voor de uitvoering van een viertal projecten, variërend van een turkey legbatterij annex kippenmesterij tot een complete geitenfokkerij inclusief veevoederproductie en kaasmakerij. De gezamenlijke waarde van de orders loopt tegen de f10 miljoen.

Dat de Nederlandse bedrijven zelf ook financieel moeten deelnemen in de projecten, ziet Van Paassen niet als een groot risico. „Voor het grootste deel van de financiering wordt een beroep gedaan op een ontwikkelingsbank. Onze deelneming is beperkt tot tien procent. Dat zit wel in onze marge, dus daarmee kunnen we nooit echt het schip ingaan. Per saldo investeren we dus alleen een stuk van onze winst." Ook de delegatieleider Daldrup is in zijn nopjes met dit opvallend snelle succes. „We moeten de Franse hegemonie doorbreken", zo had hij de Nederlandse zakenlui voorgesproken. Hij werd op zijn wenken bediend.

Een andere tevreden Afrika-ganger is Gilbert Gaukema van een Belgisch bedrijf. Ook op het Industrieforum van Dakar liep hij al fluitend rond, al hoorde hij er eigenlijk helemaal niet thuis. Nu weer. Voor de gezelligheid had hij bovendien zijn fraaie echtgenote meegenomen. Zoals hij in West-Afrika een gat in de markt ontdekte, zo ook in Centraal-Afrika. Zijn activiteiten hebben weinig met industriële samenwerking te maken. Hij verkoopt afgedankte autobanden in alle soorten en maten. Zijn handel loopt op rolletjes. Hij krijgt de banden bijna niet aangesleept. ■